

Dr. Draskovics Tibor
Igazságügyi és Rendészeti Miniszter
részére

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
Budapest
Kossuth Lajos tér 4.
1055

NYÍLT LEVÉL

Tisztelt Miniszter Úr!

Alulírott, a nők elleni erőszakkal szemben aktívan fellépő civil jogvédő szervezetek, pontban két évvel a távoltartó rendelkezés hatályba lépése után nyílt levéllel fordulunk Önhöz, és **kérjük támogató közreműködését a nők és gyerekek százainak halálához vezető alkalmatlan jogeszköz soron kívüli módosítása tárgyában!**

Mint ismeretes, a Büntetőeljárásról szóló törvény **2006. július 1-jén vezette be a magyar jogrendszerbe** ezt, a családon belüli erőszak áldozatainak védelmében kidolgozott, számtalan más országban jól bevált jogintézményt. A távoltartó rendelkezés megalkotásáért civil szervezetek és állampolgárok közel tíz évig lobbiztak, míg 2003-ban ígéretet, 2004-ben pedig egy tisztességes tervezetet láttak belőle. A Kormány azonban a jogvédők által is támogatott tervezetet alkotmányossági aggályokra hivatkozva visszavonta az Országgyűlés elől, és 2005. végén olyan javaslatot nyújtott be helyette, melyről a téma civil szakértői egyértelműen kimutatták, hogy **alkalmatlan lesz az áldozatok hatékony védelmére, és az elkövetők felelősségre vonására. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium akkori államtitkára azzal hártotta el a kritikákat, hogy két évet várni kell, hogy kiderüljön: hogyan lehet alkalmazni a távoltartásra vonatkozó szabályt a gyakorlatban.** Az áldozatok – legalább is azok, akik megérték – vártak, és várákozás közben a saját bőrükön tapasztalták meg azt, amit a civil szervezetek szakmai érvek alapján előre megjósoltak: **a hatályos távoltartási rendelkezés nem alkalmas a bántalmazottak fizikai védelmének ellátására és az elkövetők megfékezésére.**

A távoltartás két éves „alkalmazása” alatt kialakuló gyakorlat azt mutatja, hogy a feladata szerint **azonnali** biztonság garantálására szolgáló jogintézmény elrendelésének / elutasításának **átlagos átfutási ideje hat hónap!** A jogszabály nem határozza meg a maximális időt, amin belül a hatóságok kötelesek a távoltartásról döntést hozni. Az eljárás ideje alatt az elkövető rendszerint továbbra is erőszakos a családtagjaival szemben, az áldozatok továbbra is vagy neki kiszolgáltatta élnek vele egy háztartásban, vagy javaikat, munkájukat, iskoláikat hátrahagyva megalázó körülmények közé menekülve várákoznak az „igazságszolgáltatásra”.

A kialakult gyakorlat szerint **ügyészi indítvány hiányában a bíróságok nem rendelik el a távoltartást.** Ugyanakkor sem az ügyészek, sem a bírók nem kaptak semmiféle alapos és módszeres képzést a távoltartás alkalmazásának szükségességével kapcsolatban, miközben az ügyészségek jellemzően semmilyen módon nem kommunikálnak az áldozatokkal, gyakorlatilag sem az ügyről, sem a benne résztvevőkről nem tájékoznak alaposan. Az ügyészségek továbbá, az e témával foglalkozó civil kezdeményezésű szakmai munkában való részvételt – csakúgy mint az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium munkatársai – rendre elhárítják.

Gyakran előfordul, hogy a hatóságok (de akár az áldozat segítésére, támogatására hivatott szakemberek is) **lebeszélnek a sértettet a magánindítvány megtételéről,** mondván, felesleges hercehurcának teszi ki magát, hisz bizonyítani rendkívül nehéz az erőszak megtörténtét és a felelősség megállapítása esetén is legfeljebb pénzbüntetés kiszabására számíthat. Amellett, hogy ez a sajnálatos, ám a mi tapasztalataink szerint is létező gyakorlat jogellenes és prejudikációt jelent meg, kizárja mind az állami áldozatsegítő szolgáltatások, mind a kényszerintézkedések, így a távoltartás igénybe vételét is.

Amint azt a nők emberi jogaival foglalkozó civil szervezetek előre jelezték, a gyakorlat által beigazolódott: **a hatályos szabályozás nem hogy nem segít, de számos esetben kifejezetten hátrányosabb helyzetet idéz elő az erőszak áldozatai számára.** Így sokszor tapasztaljuk, hogy a hatóságok pusztán az áldozat és az elkövető közti rokoni kapcsolat miatt távoltartás elrendelését kezdeményezik olyan esetekben is, amikor őrizetbe vételnek, előzetes letartóztatásnak is fennállnak a jogi feltételei. A jogalkalmazás során az is tendenciózusnak bizonyult, hogy az ügyész akkor indítványozza a távoltartást, ha a gyanúsított korábban már őrizetben volt.

A hatályos jogszabály számos kibúvót nyújt elkövető, rendőrség, ügyész, és bíró számára egyaránt az alól, hogy fellépjen az erőszak ellen. A törvény szövege szerint ugyanis **„megalapozott gyanú” esetén lehet csak távoltartást elrendelni.** Amíg azonban valakit nem hallgatnak ki, nem lesz belőle „gyanúsított”. Ha a rendőrség vonakodik elrendelni - az egyébként tipikusan a volt közös családi otthonban lakó - elkövető körözését, vagy előállítását, akkor akár soha nem válik gyanúsítottá. A gyakorlat azt mutatja, hogy a jogszabály és a hatóságok az elkövető döntésére bízzák, hogy szeretne-e bármilyen felelősségre vonásnak elébe állni. Van-e a hatályos büntetőjogban, büntetőeljárásban még egy cselekmény, amelyben ilyen nagyvonalú lehetőséget kapnak az erőszakos elkövetők?

Tapasztalataink szerint szintén automatikus elutasításra kerül a távoltartás iránti kérelem abban az esetben, ha a büntetőeljárás **ismeretlen tettes ellen** folyik. Az ismeretlen tettes elleni feljelentést indokolhatja a sértettek félelme a bántalmazók által feltűnő gyakorisággal indított hamis vád vagy rágalmozás miatti procedúraktól, de többször előfordul az is, hogy a nyomozóhatóság önkényes döntése következtében nem a megnevezett személy ellen indítják a nyomozást. A bírósági indoklás szerint ismeretlen elkövető esetén, terhelt személy hiányában fogalmilag kizárt kényszerintézkedés alkalmazása egészen a formális gyanúsítás megtörténteig.

A távoltartásról szóló jogszabály immár az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által várva várt „időtállósági vizsgálaton”, a gyakorlati teszten is szakemberek, áldozatok és jogvédők számára világosan megbukott. **Az eltelt két év alatt több, mint száz ember halt meg családon belüli nők, gyerekek ellen elkövetett erőszak miatt.** A jogszabály már előterjesztése és elfogadása pillanatában is felelőtlenség volt. A nemzetközi bevált gyakorlat szerinti módosításának halogatása további emberéleteket követel.

Meddig kíván az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium élő és a mindennapi erőszaktól szenvedő emberek biztonságával felelőtlen módon kísérletezgetni? Miközben a környező országokban sorra fogadják el a nemzetközi bevált gyakorlatnak megfelelő távoltartó rendelkezéseket, a magyar jogalkotó meddig kíván még ellene menni a nemzetközi jogalkotási trendeknek, és mennyi ideig kívánja Magyarországot a családon belüli nők és gyerekek elleni erőszak elleni fellépés tekintetében a harmadik világban tartani?

Fentiek értelmében és az áldozatok nevében kérjük tehát Miniszter Urat, hogy az irányítása alatt álló minisztérium szakértő civilek bevonásával **haladéktalanul dolgozza ki a távoltartás hatékony szabályozására vonatkozó tervezetet,** amely módosítja a jelenlegi, alkalmatlan törvényt, s ezáltal vessen véget nők és gyerekek tömegei élethez, testi épséghez, emberi méltósághoz fűződő alkotmányos alapjogai megsértésének sorozatos és intézményes gyakorlatának.

Budapest, 2008. június 30.

NANE Egyesület

Patent Egyesület

További csatlakozó szervezetek:

Magyar Női Érdekérvényesítő Szervezet (45 tagszervezet)

Magyar Nők Szövetsége (45 tagszervezet)

Amnesty International

Hallássérültek Rehabilitációjáért Küzdők Egyesülete

Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület

REGINA Alapítvány

Ultra Ibolya Feminista Akciócsoport

Magyarországi Női Alapítvány